
FSMA_2018_04 dd. 24/04/2018

Richtsnoeren voor productgovernanceverplichtingen van MiFID II: tenuitvoerlegging door de FSMA

Toepassingsveld:

Voor zover zij betrekking hebben op de in de MiFID II-richtlijn vermelde organisatorische vereisten [*], gelden de in dit document geveiseerde richtsnoeren voor de volgende ondernemingen [**] (hierna “de gereguleerde ondernemingen”):

- de kredietinstellingen naar Belgisch recht, wanneer zij beleggingsdiensten en –activiteiten verrichten [***];
- de beleggingsondernemingen naar Belgisch recht;
- de in België gevestigde bijkantoren van beleggingsondernemingen en kredietinstellingen, wanneer zij beleggingsdiensten verrichten, voor zover die ondernemingen en instellingen onder het recht van derde landen ressorteren;
- de beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging naar Belgisch recht, met betrekking tot de verrichting van de beleggingsdiensten als bedoeld in artikel 3, 23°, van de wet van 3 augustus 2012 betreffende de instellingen voor collectieve belegging die voldoen aan de voorwaarden van Richtlijn 2009/65/EG en de instellingen voor belegging in schuldvorderingen; en
- de beheervenootschappen van alternatieve instellingen voor collectieve belegging naar Belgisch recht, met betrekking tot de verrichting van de beleggingsdiensten als bedoeld in artikel 3, 43°, van de wet van 19 april 2014 betreffende de alternatieve instellingen voor collectieve belegging en hun beheerders.

[*] De betrokken organisatorische vereisten zijn deze vermeld in de artikelen 9, lid 13, en 16, lid 3, van Richtlijn 2014/65/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 betreffende markten voor financiële instrumenten en tot wijziging van Richtlijn 2002/92/EG en Richtlijn 2011/61/EU (herschikking) (hierna “MiFID II”), alsook deze vermeld in de artikelen 9 en 10 van de Gedelegeerde Richtlijn 2017/593/EU van de Commissie van 7 april 2016 tot aanvulling van Richtlijn 2014/65/EU van het Europees Parlement en de Raad met betrekking tot het vrijwaren van financiële instrumenten en geldmiddelen die aan cliënten toebehoren, productgovernanceverplichtingen en de regels die van toepassing zijn op het betalen of het ontvangen van provisies, commissies en geldelijke of niet-geldelijke tegemoetkomingen.

[**] Wat de geveiseerde ondernemingen naar Belgisch recht betreft, gelden de betrokken richtsnoeren zowel voor de activiteiten die zij in België verrichten, als de activiteiten die zij in een andere lidstaat van de Europese Unie verrichten.

[***] Hier worden de beleggingsdiensten en –activiteiten geveiseerd die worden opgesomd in Deel A van bijlage 1 bij de MiFID II-richtlijn en de nevendiensten die worden opgesomd in Deel B van diezelfde bijlage.

Voor zover zij betrekking hebben op de in de MiFID II-richtlijn vermelde gedragsregels [****], gelden die richtsnoeren ook voor de volgende geregelementeerde ondernemingen [*****]:

- de in België gevestigde bijkantoren van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen die onder het recht van een andere EER-lidstaat ressorteren, met betrekking tot de beleggingsdiensten en – activiteiten die zij op Belgisch grondgebied verrichten;
- de beleggingsondernemingen en de kredietinstellingen die onder het recht van derde landen ressorteren en die in België rechtsgeldig beleggingsdiensten mogen verrichten, voor hun verrichtingen op Belgisch grondgebied (*****);
- de in België gevestigde bijkantoren van buitenlandse beheerverenootschappen van instellingen voor collectieve belegging in effecten, met betrekking tot de beleggingsdiensten als bedoeld in artikel 3, 23°, van de wet van 3 augustus 2012 betreffende de instellingen voor collectieve belegging die voldoen aan de voorwaarden van Richtlijn 2009/65/EG en de instellingen voor belegging in schuldvorderingen, die zij op Belgisch grondgebied verrichten; en
- de in België gevestigde bijkantoren van buitenlandse beheerverenootschappen van alternatieve instellingen voor collectieve belegging, met betrekking tot de beleggingsdiensten als bedoeld in artikel 3, 43°, van de wet van 19 april 2014 betreffende de alternatieve instellingen voor collectieve belegging en hun beheerders, die zij op Belgisch grondgebied verrichten.

Samenvatting/Doelstelling:

Dit document handelt over de richtsnoeren van de Europese Autoriteit voor Effecten en Markten (hierna “ESMA”) voor productgovernanceverplichtingen van MiFID II en de tenuitvoerlegging ervan door de FSMA.

Geachte mevrouw,
Geachte heer,

Krachtens artikel 16 van de ESMA-verordening¹ kan ESMA richtsnoeren richten tot bevoegde autoriteiten of financiële marktdeelnemers met het oog op het invoeren van consistente, efficiënte en effectieve toezichtpraktijken binnen het Europees systeem voor financieel toezicht en het verzekeren van de gemeenschappelijke, uniforme en consistente toepassing van het Unierecht.

¹ Verordening (EU) nr. 1095/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 tot oprichting van een Europese toezichthoudende autoriteit (Europese Autoriteit voor effecten en markten).

[****] Hier worden de gedragsregels geïllustreerd die worden opgesomd in artikel 24, lid 1 en 2, van de MiFID II-richtlijn.

[*****] Krachtens artikel 35(8) van de MiFID II-richtlijn valt het toezicht op de naleving van de gedragsregels van artikel 24 van de Richtlijn onder de verantwoordelijkheid van de bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst van het bijkantoor van de geregelementeerde onderneming dat de beleggingsdiensten verricht. Dan gelden de in dit document geïllustreerde richtsnoeren met betrekking tot de gedragsregels niet voor de geregelementeerde ondernemingen naar Belgische recht voor de activiteiten die zij via een bijkantoor in een andere lidstaat verrichten. Voor laatstgenoemde activiteiten valt het toezicht op de toepassing van die richtsnoeren immers onder de verantwoordelijkheid van de bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst van dat bijkantoor.

[*****] Met uitzondering van de ondernemingen die onder het recht van een derde land ressorteren en die bij ESMA zijn geregistreerd conform de artikelen 46 tot 49 van Verordening 600/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 betreffende markten in financiële instrumenten en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 648/2012 (“MiFIR”).

Het derde lid van van artikel 16 van voornoemde verordening luidt als volgt: *“bevoegde autoriteiten en financiëlemarktdeelnemers spannen zich tot het uiterste in om aan die richtsnoeren (...) te voldoen”* en *“binnen twee maanden nadat een richtsnoer (...) is gegeven, bevestigt elke bevoegde autoriteit of zij aan dat richtsnoer (...) voldoet of voornemens is die op te volgen. Wanneer een bevoegde autoriteit daaraan niet voldoet of niet voornemens is die op te volgen, stelt zij de Autoriteit daarvan in kennis, met opgave van de redenen”*.

In het licht daarvan heeft ESMA op 2 juni 2017 de “Richtsnoeren voor productgovernanceverplichtingen van MiFID II” gepubliceerd².

Die richtsnoeren zijn gebaseerd op Richtlijn 2014/65/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 betreffende markten voor financiële instrumenten en tot wijziging van Richtlijn 2002/92/EG en Richtlijn 2011/61/EU (hierna “de MiFID II-richtlijn”) en op de Gedelegeerde Richtlijn (EU) 2017/593 van de Commissie van 7 april 2016 tot aanvulling van Richtlijn 2014/65/EU van het Europees Parlement en de Raad met betrekking tot het vrijwaren van financiële instrumenten en geldmiddelen die aan cliënten toebehoren, productgovernanceverplichtingen en de regels die van toepassing zijn op het betalen of het ontvangen van provisies, commissies en geldelijke of niet-geldelijke tegemoetkomingen (hierna “de gedelegeerde MiFID II-richtlijn”).

Zij strekken ertoe meer duidelijkheid te scheppen over de productgovernanceverplichtingen die de ontwikkelaars³ en de distributeurs⁴ van beleggingsproducten⁵ de verplichting opleggen om een doelmarkt voor die producten vast te stellen. Die verduidelijkingen betreffen dus meer specifiek de artikelen 9, lid 3, 16, lid 3, et 24, lid 1 en 2, van de MiFID II-richtlijn en de artikelen 9 en 10 van de gedelegeerde MiFID II-richtlijn.

Die richtsnoeren zijn van toepassing op de beleggingsondernemingen (in de zin van artikel 4, lid 1, 1), van de MiFID II-richtlijn), de kredietinstellingen (in de zin van artikel 4, lid 1, 27), van de MiFID II-richtlijn), voor zover zij beleggingsdiensten en –activiteiten verrichten, alsook op de beheervenootschappen van ICBE’s en de externe beheerders van alternatieve beleggingsfondsen, voor zover zij beleggingsdiensten van individueel portefeuillebeheer of nevendiensten verrichten (in de zin van respectievelijk artikel 6, lid 3, a) en b), van richtlijn 2009/65/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende bepaalde instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe’s), en artikel 6, lid 4, a) en b), van richtlijn 2011/61/EU van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2011 inzake beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen en tot wijziging van de Richtlijnen 2003/41/EG en 2009/65/EG en van de Verordeningen (EG) nr. 1060/2009 en (EU) nr. 1095/2010.

² De in alinea 2 van lid 3 van artikel 16 van de ESMA-verordening vermelde termijn van twee maanden begon op 5 februari 2018, datum waarop die richtsnoeren in de verschillende talen van de Europese Unie zijn gepubliceerd, en liep af op 9 april 2018.

³ In de zin van considerans 15 en artikel 9, lid 1, van de gedelegeerde MiFID II-richtlijn.

⁴ In de zin van considerans 15 en artikel 10, lid 1, van de gedelegeerde MiFID II-richtlijn.

⁵ Namelijk een financieel instrument (in de zin van artikel 4, lid 1, 15), van de MiFID II-richtlijn) of een gestructureerd deposito (in de zin van artikel 4, lid 1, 43), van de MiFID II-richtlijn).

Die richtsnoeren dienen op passende en evenredige wijze te worden toegepast, rekening houdend met de aard van het beleggingsproduct, de beleggingsdienst en de doelmarkt voor het product, en besteden in concreto aandacht aan de volgende punten:

- in verband met de ontwikkelaars:
 - in aanmerking te nemen categorieën voor de vaststelling van de potentiële doelmarkt;
 - differentiatie – voor de vaststelling van de potentiële doelmarkt – op grond van de aard van het ontwikkelde product;
 - koppeling tussen de distributiestrategie van de ontwikkelaar en zijn vaststelling van de doelmarkt;
- in verband met de distributeurs:
 - timing en verband van de beoordeling van de doelmarkt door de distributeur met andere productgovernanceprocessen;
 - verband tussen productgovernanceverplichtingen en beoordeling van geschiktheid of passendheid;
 - in aanmerking te nemen categorieën voor de vaststelling van de potentiële doelmarkt;
 - differentiatie – bij de vaststelling van de potentiële doelmarkt – naar gelang van de aard van het gedistribueerde product;
 - interactie met de verrichte beleggingsdiensten bij de vaststelling en de beoordeling van de doelmarkt door de distributeur;
 - distributiestrategie van de distributeur;
 - portefeuillebeheer, portefeuillebenadering, hedging en diversificatie;
 - distributie van producten door entiteiten waarvoor de productgovernanceverplichtingen van MiFID II niet gelden;
 - toepassing van productgovernanceverplichtingen op de distributie van vóór de inwerkingtreding van MiFID II ontwikkelde producten.
- in verband met de ontwikkelaars en de distributeurs:
 - regelmatige evaluatie om te beoordelen of producten en diensten de doelmarkt bereiken;
 - vaststelling van de negatieve doelmarkt en verkoop buiten de positieve doelmarkt;
 - toepassing van de doelmarktvereisten op ondernemingen die op wholesalemarkten handelen.

De FSMA is van oordeel dat deze richtsnoeren nuttige verduidelijking verstrekken over de toepassing van voornoemde artikelen en zal ze in haar toezichtsinstrumentarium opnemen.

* * *

Hoogachtend,

De Voorzitter,

Jean-Paul SERVAIS

Bijlage: [FSMA_2018_04-01 / ESMA-richtsnoeren voor productgovernanceverplichtingen van MiFID II \(ESMA35-43-620 NL\)](#)